

जुनियर प्रहरी अधिकृत अपराध अनुसन्धान तालीम

१. परिचय,

प्रहरीको मुख्य दायित्व भनेको समाजमा अपराध रोकथाम नियन्त्रण एवं घटित अपराधको सफल अनुसन्धान गर्नु हो । बढ्दो बैज्ञानिक साधनको विकास सगै दिनानुदिन अपराधीक गतिविधी बढीरहेको छ । अपराध नियन्त्रण गर्न जति गाह्रो छ, त्यो भन्दा बढी घटित अपराधको अनुसन्धान गर्न भन गाह्रो हुने गर्दछ त्यसैले भनिन्छ, "CRIMINAL ARE ALWAYS ONE STEP AHEAD OF POLICE ." यसरी अर्को तर्फ व्यक्तिको मौलिक हक एवं मानव अधिकारको संरक्षण र संवर्धन गरी लोक कल्याणकारी राज्यको अवधारणा अनुरूप सिमित श्रोत साधनका बावजुद अपराध अनुसन्धान गर्नु हामी सम्पूर्ण प्रहरी कर्मचारीको दायित्व रहेको छ ।

जुनियर प्रहरी अधिकृतहरूलाई समयानुकूल सक्षम, दक्ष र क्षमतावान बनाई अपराध रोकथाम र नियन्त्रण गर्न तथा आधुनिक अनुसन्धान विधि र बैज्ञानिक साधनको उपयुक्त प्रयोग गर्न सक्ने अनुसन्धान अधिकृत उत्पादन गर्ने उद्देश्यले यो तालीमको पाठ्यक्रम तयार गरिएको हो ।

२. उद्देश्य

तालीमको मुख्य उद्देश्यहरु निम्नानुसार रहेका छन् :

- अपराध र अपराधी बारे परम्परागत र वर्तमान अवधारणामा ध्यान आकर्षण गर्नु ।
- अनुसन्धान प्रकृया एवं विधिबारे जानकारी गराउनु ।
- प्रचलित ऐन नियम र कार्यविधि समेतको ज्ञान र अभ्यास गराउनु ।
- भौतिक सबुदको श्रृङ्खला र बैज्ञानिक साधनको प्रयोजन बारे सैद्धान्तिक एवं व्यवहारिक ज्ञान दिलाउनु ।
- विशेष मुद्दा अनुसन्धानका प्रकृत्यामा प्रहरी कला, कौशलता र दक्षताको प्रयोजनबारे जानकारी गराउनु ।
- नागरीकको मौलिक हक र मानव अधिकारको संरक्षण गर्दै, सफल अनुसन्धान गर्न सक्षम तुल्याउनु ।
- बढ्दो अपराधीकरण र आतंककारी गतिविधिको अनुसन्धान प्रकृत्याको ज्ञान दिलाउनु ।
- अपराध अनुसन्धानमा प्रहरी अधिकृतले व्यवहारमा सामना गर्नुपर्ने चुनौतिहरूको निराकरणका उपायहरूमा छलफल गराउनु ।
- अपराध अनुसन्धानमा प्रहरी अधिकृतले दैनिक व्यवहारमा सामना गर्नुपर्ने चुनौतिहरूको निराकरणका उपायहरूका बारेमा सम्बन्धित पक्षका उच्च जिम्मेवार पदाधिकारीहरूसँग समन्वय गराई वास्तविकता बारे तथ्यगत कुराको अनुभूति गराई सुधारका पक्षहरूबारे महसुस गराउनु ।

३. तालीमको विषय वस्तु ,

उपरोक्त उद्देश्य पूर्तिका लागि अपराध अनुसन्धान सम्बन्धी आवश्यक पर्ने विषय वस्तुहरु समावेश गरी तालीम कार्यक्रमलाई २ भागमा विभाजन गरिएको छ ।

भाग १ शारीरिक अभ्यास प्रशिक्षण तर्फ :७० कक्षा

यस प्रशिक्षणमा प्रशिक्षार्थीहरूको शारीरिक तन्दुरुस्ति एवम सहनसिलतामा अभिवृद्धि ल्याउनका निमित्त निम्न अनुसार वाहय विषय समावेश गरिएका छन् ।

(क) शारीरिक व्यायम.....३५ कक्षा

(ख) खेलकूद.....३५ कक्षा

भाग २ सैद्धान्तिक र प्रयोगात्मक प्रशिक्षण तर्फ: २८० कक्षा

यस प्रशिक्षणमा प्रशिक्षार्थीहरूलाई कार्य क्षेत्रमा आवश्यक पर्ने सैद्धान्तिक एवं व्यवहारिक ज्ञान दिन पाठ्यक्रम अनुसार निम्न विषयहरूमा बढी जोड दिई प्रशिक्षण गराईनेछ ।

(क) प्रारम्भिक अनुसन्धान.....९८ कक्षा

- जाहेरी
- घटनास्थल जांच
- रेखा चित्रण
- निग्रानी
- पकाउ
- खानतलासी
- अपराध कार्यविधि
- अपराधिक अभिलेख

(ख) विशेष मुद्दा अनुसन्धान तथा ऐन नियम११० कक्षा

- विशेष प्रकृतिका अपराधहरु५४ कक्षा
- प्रचलित ऐन नियम५६ कक्षा

(ग) बैज्ञानिक साधन.....७२ कक्षा

- भौतिक सबुद
- सिरम विज्ञान
- विष विज्ञान
- अदालती चिकित्सा विज्ञान
- छाप तथा चिन्हहरु
- प्रहरी छाया चित्रकारिता

४. प्रशिक्षण अवधि:

यो तालीमको अवधी ३५ कार्य दिनको हुनेछ ।

५. प्रशिक्षार्थी

यस तालीममा जुनियर प्रहरी अधिकृतहरू सहभागी हुनेछन ।

६. विषय अनुसार अंक विभाजन

सि.न.	विषय	पूर्णाङ्क
१.	प्रारम्भिक अनुसन्धान	१००
२.	विशेष मुद्दा अनुसन्धान	१००
३.	भौतिक साधन / बैज्ञानिक साधन	१००
४.	ऐन नियम तथा विविध	५०
५.	समादेशक मूल्याङ्कन	३०
	जम्मा	३८०

कुल पूर्णाङ्क जम्मा: ३८०

७. प्रशिक्षण विधि

- ☛ प्रवचन
- ☛ छलफल
- ☛ श्रव्य दृश्य प्रदर्शन
- ☛ नमुना प्रदर्शन
- ☛ केश स्टडी
- ☛ फिल्ड भिजिट
- ☛ व्यवहारिक अभ्यास

८. मूल्याङ्कन तथा श्रेणी विभाजन :-

यस तालीमको चरणगत र आन्तरिक प्रशिक्षणको आधारमा मूल्याङ्कन गरिनेछ । प्रत्येक विषयमा उत्तिर्णाङ्क ४५ प्रतिशत हुनेछ ।

श्रेणी	प्राप्ताङ्क प्रतिशत
“क”	७५% वा सो भन्दा माथी
“ख”	६० % देखि ७४.९ % सम्म
“ग”	५० % देखि ५९.९ % सम्म

९ पोशाक

प्रशिक्षण अवधिमा प्रशिक्षार्थीहरूले विभिन्न अवस्थामा निम्न पोशाक प्रयोग गर्नु पर्नेछ ।

- (क) शारिरीक व्यायाम : बुट, चुस्ता, वेभ वेल्ट, निलो मोजा,
(ख) खाली हात लडाई: सेतो टिसर्ट, सेतो कट्ट, पि.टी जुता
निलो मोजा
(ग) खेलकुद : पि.टी. जुता, निलो मोजा, सेतो कट्ट र
सेतो टिसर्ट,
(घ) निरीक्षण कवाज : मौसम अनुसारको वर्किङ ड्रेस
(ङ) सैद्धान्तिक कक्षा : मौसम अनुसारको वर्किङ ड्रेस
(च) रोलकल ड्रेस : सर्ट, पाईन्ट, जुता, मोजा र टोपी
(छ) आउट ड्रेस : सर्ट, पाईन्ट, जुता मोजा र टोपी